

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan izvenredno pocenostjo in vsega se, kar se v Ljubljani in v okolici dogaja, pravično in zvesto ogerke dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemani za četrta leta 3 gl. — Za ozrčila se plačuje od četrtrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oddajo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. Tiskništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. ad ministrativne rač. je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Deželni zbor kranjski.

(V. seja, 28. septembra.)

(Dalje.)

Deželni predsednik vitez Kalina obljubi, da bode na stavljeno interpelacijo v jednej prihodnjih sej odgovoril.

Poročila deželnega odbora o pridobljenji dovoljenja za pobiranje 50% priklade v občinah — spadajočih pod župnijo Stari trg poleg Črnomlja, namreč: Stari trg, Radence, Dol in Dolenja Podgora; dalje

o dovoljenji priklad na neposrednje davke za napravo in vzdrževanje cest po radeškem, kočevskem in trebanjskem okraji, in končno

o dovoljenji priklad na neposrednje davke za napravo in vzdrževanje cest v okrajih Velike Lašče in Trebno, se izroče občinskemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o prezidanju in dozidanju bolnišnične podružnice na Poljanah — poprej Vencel Dedekovo posestvo, se izroči finančnem odseku.

Dr. vitez Vesteneck potem začne utemeljevati svoj predlog o preuredbi šolske postave. Ko začne Vesteneck govoriti, zapuste vsi narodni poslanci zbornico, in ker je i jako malo nemškutarskih navzočnih, pa tudi občinstvo otide, govori Vesteneck tako rekoč praznim klopem.

Najbolj zabavlja Vesteneck proti večinom narodnim pomnoženim okrajnim šolskim odborom, kateri imajo pravico imenovati učitelje, in naglašja, da je njih razpuščenje, in odvzete pravice imenovanja učiteljev jedina rešitev za napredek šolstva na Kranjskem. Da so šolske postave sploh v takej obliki na svetlo prišle, pripisuje Vesteneck nekemu gnjilemu kompromisu strank, kateri kompromis

pa je treba kakor hitro mogoče odstraniti, da se šolske postave za Kranjsko napravijo take, da se bodo strinjale s šolskimi postavami drugih avstrijskih dežel, posebno sosednjih avstrijskih kronovin.

Predlog se izroči šolskemu odseku, kateri se ima izvoliti.

Poslanec Detelja utemeljuje svoj predlog, naj bi se c. kr. deželna vlada po deželnem odboru naprosila, da deluje pri učnem ministerstvu na to, da realna gimnazija v Kranji še naprej obstane. Govornik pravi: Kakor je nam vsem znano, se obnaša sedanja vlada v Avstriji tako, kakor da bi bila šolstvu prijazna, in vlada dela, kakor da bi skušala, kolikor je mogoče, pospeševati omiko in obrazovanje ljudstva. Zelo je tedaj vsacega mej nami osupnila naredba naučnega ministerstva, po katerej ima gimnazija v Kranji prenehati, šola, katera je imela leto za letom več učencev, dosti več, nego gimnazija kočevska. Skoraj da je ta, nenadoma prišla naredba naučnega ministerstva taka, kakor bi imela biti kaka kazen, morda kazen zato, ker je bil Kranj z Loko v vrsti mest in trgov jedini okraj, kateri je volil v sedanji deželni zbor slovensko-narodno. Ali, gospoda, ta udarec nij zadel samo prebivalcev mesta Kranja tesko, nego vso gorenjsko stran, katere prebivalci hoté pošiljati svoje sinove v šole.

Odgovarja se, da je ljubljanska gimnazija blizu; a velik je razloček za Gorenjca mej stroški za jednega učenca v Ljubljani ali pa v Kranji. Marsikateri gorenjski kmetovalec more se plačati stroške, da pošlje svojega sina v Kranj, a ne more toliko, da bi ga poslal v daljšo Ljubljano. In tu v Ljubljani je še dvomljivo, bode li sprejet v gimnazijo ali ne. Treba mi je v dokaz poslednjega navesti samo to,

da letos, ko se je nehal prvi razred gimnazije v Kranji nijso hoteli v Ljubljani sprejeti nad štirideset učencev v gimnazijo (Klic: „In ti učenci so hoteli vstopiti v slovenski razred!“)

Jaz sem tega mnenja, da je v prvi vrsti sveta dolžnost deželnega zbora, da krepko povzdigne svoj glas, da se ohrani za gorenjsko stran toliko važni učni zavod v Kranji. Gospoda, nasprotna stranka rabi jako mnogo, akoravno neopravičeno, malovredno sredstvo proti našej narodnej stranki, obrekovanje, ko je sovražnica šole in omike sploh. A mi smo najbolj navdušeni prijatelji šole, to se ve da pa take šole ne, ki bi naš narod po grmanizaciji skušal Slovenstvu in — Slavjanstvu odtujiti, delovanje, katero prav za prav z ubijanjem nemščine škodi za vse drugo učenca toliko potrebno in koristno naučenje.

Mi narodnjaki smo proti temu, da bi v šoli kraljevale vrtoglave teorije nekaterih šolskih fanatkarjev, katerim je mesto učenja bolj zato mar, kako bi se povsod zidale palače namesto poštenih šolskih poslopij, tako, da je z davkom uže preveč obteženim kmetskim občinam, treba še plačati, kar vsak dan po predlogih deželnega odbora slišimo, po 50 do 100% samo za zidanje šolskih poslopij. Mi smo dalje tudi nasprotniki take šole, ki hoče učenca pridržati tako dolgo, da zamenja knjigo s puško, da se ne uči tudi delati; tudi ne šole, iz katere bi se po novejši sistemi izrivati hotelo krščanski nauk, vsa morala sploh, v zameno tega, da bi se mladost učila, ali bolje rečeno, samo osmodila z idejami socijalnimi in natoroznanskimi, za katere nema pravega razuma. Mi nečemo, da bi se naša čestita duhovščina odtrgala od šol, ona, katera je stori la za šolstvo uže takrat mnogo, ko se vlada niti zanj brigala nij.

Listek.

Zaklad pomorskega razbojnika.

(Po Fr. Gerstäckerji.)

Peto poglavje.

Snidenje.

(Dalje.)

V svojej stiski storila je žena vse, kar jej je mož ukazal, — odpre torej vrata, da so žarki luči obsvitljali stopnjice, a potem zgrudi se na stol, prikrije si obraz z rokama, in prične glasno plakati. Kar jej je toliko časa težilo srce, strah, smrtno trpljenje, vse to olajšalo se jej je v solzah.

Takoj potem stopita v sobo duhovnik in zdravnik; duhovnik je šel prvi, in ko je zapazil ubogo ženo v tolikih bolestitih, pri mizi skrčeno, ostane zraven nje, položi jej roko na glavo, in tolažečim, skoraj milim glasom reče:

„Plakaj, plakaj, ubogo stiskano srce, to

olajša in tolaži, a zaupaj na Njega, kateri te pelje na pravem potu skozi temo na dan, skozi težave k izpoznanju! Čudna so njegova pota, a vse obrne on v izveličanje, — hudobni duh je izgubljen ovcu smrtno zadel, a Bog položil je svojo roko na žrtev, ter jo je razsvetljal s svojo brezkončno ljubeznijo in dobrotljivostjo! Srečen je zdaj, — šel je k večnemu pokoju, in spravljen s svojim Bogom, blagoslavlja roko morilca, ki mu je pot k izveličanju odprla.“

Žena, katera se je, slišavši tolažeče duhovnikove besede, katerih pa nij umela, silneje plakala, pogleda zdaj divje in zmedeno kvišku, — o kom govori duhovnik? Pa tudi zdravnik, misleč, da žena žaluje za nesrečnim mladim možem, kateri bi bil z njo bodoče v tesnejši zvezi, reče jej, da bi jo novica, da je mladi častnik pristopil k njenej izpovedi, potolažila:

„Mirno in sladko je umrl, a pred svojo

smrtjo spoznal se je k vašej veri; — vidi se, da to tudi vašo hči jako tolaži, in mirna je zdaj, — umirite se tudi vi, sennora, — žalosten dogodjaj je res, a kdo ve, da tako nij božja roka najbolje naredila, — neumljivi so njegovi sklepi!“

Uboga žena domislila si je še le zdaj, kaj se je bilo zgodilo; obraz zakrije z rokama in reče tiho, a brezkončno milo:

„Uboga, uboga Manuela!“

Zdajci se sliši glasno in silno ropotanje na obeh vratih, in čulo se je silno kričanje od zunaj; zdravnik, ki je slišal: „v imenu postave!“ pred vratmi glasiti se, hiti k jednim dverim, da jih odpre, a mej tem časom ulomila je množica ljudstva uže zadnja vrtica, in od obeh strani hotela si je druhal prisiliti vhod, a policija vstopila se je takoj na vsako stran k vhodu, ter je zahtevala, naj se vse drugo ljudstvo nastavi okolo hiše, naj dobro pazi, in nikogar, naj si bode kdor hoče, ne

Jaz tedaj mislim, da bode ves slavní zbor pritrđil predlogu, katera sem stavil. Gospoda! stranke politíčne pridejo in gredo. Kar pa bomo storili za omiko in blagor naroda, to bode ostalo zapisano z zlatimi črkami v knjigah zgodovine. Zjedínimo se tedaj v sklepu, deželi in narodu rešiti kraj omike, in zapustili bodemo lep spominek svojega delovanja. Jaz izrekam upanje, da bodete vsi jednoglasni tako, kakor je na korist domovine. (Živahni dobro-klici.)

Predlog se jednoglasno sprejme in izroči šolskemu odseku.

V šolski odsek se izvolijo poslanci gg.: dr. Vošnjak, Detelja, Klun, baron Apfalterrn, vit. Gariboldi, dr. pl. Schrey, dr. vitez Vesteneck.

Poslanec Dežman poroča v imenu finančnega odseka o proračunu normalno šolskega zaklada.

Stroški po šolskih okrajih so sledeči:

Šolski okraj	Plače učiteljev	Službene doklade	Funkcijske doklade	Stanov-nina
	gld.	gld.	gld.	gld.
Postojna . .	22300	640	450	80
Kočevje . .	20630	800	700	80
Krško . . .	18550	863	762	320
Kranj . . .	17405	1050	350	240
Okolica ljubljanska	15300	686	350	120
Litija . . .	14525	363	612	42
Logatec . .	9962	406	400	—
Radovljica .	11150	446	175	80
Novo mesto	14187	476	250	160
Kamnik . .	11100	383	250	111
Črnomelj . .	11900	480	350	84
Vkup . . .	167010	6595	4650	1317

Dalje stavi poročevalec sledeče predloge:

1. Deželni zbor naj potrdi proračun normalno-šolskega zaklada v potrebščini z 189.781 gl. 18 kr. in v zakladu z 14.329 gl. 2 1/2 kr., tedaj s primanjkljajem 175.452 gl. 15 1/2 kr.

2. V poravnanje primanjkljaja 175.452 gl. 15 1/2 kr. se dovoli za leto 1879. 18% deželnih priklad za normalno-šolski zaklad k neposrednim davkom, podvrženim prikladam za deželni in zemljišno-odvezni zaklad, izjemši one ljubljanskega mestnega okraja, in naroča se deželnemu odboru skrb, da ta in tudi sledeči 3. sklep dobode cesarsko potrditev in da se priklade pobirajo.

3. Z najvišjim sklepom od 25. novembra 1. 1858 (ministerski ukaz od 27. novembra drž.

zak. list št. 220) izrečena odveza uradnih plačil in pokojnin državnih uradnikov in onih javnih zakladov od plačevanja deželnih priklad k dohodninskemu davku, ima veljati tudi glede dohodninskemu davku podvrženih plačil ljudskih učiteljev.

V generalnej debati se oglasi poslanec dr. Schaffer. in stavi predlog, naj se izroči vladi prošnja, da sprejme v budget naučnega ministerstva za l. 1879 kaka svota za poslopja za moško in žensko učiteljsko izobraževališče. Za druge dežele je vlada jako mnogo storila, kar se tiče zidanja šol, a za Kranjsko prav nič, akoravno bi bilo zidanje te šole z zdravstvenega in pedagogičnega obzira jako potrebno. Tudi obrtnikom, ki imajo malo zaslužka bi to zidanje ugajalo.

Poslanec Klun želi, da bi se poslopje za ženske in moške zidalo vsako posebej, kajti ako se dela na to, da se otroci ločijo po spolu, treba je to tem bolj pri odraščanih.

Deželni predsednik Kalina pravi, da vlada ne zanemarija Kranjskega, kajti začelo se je v obče štediti in tudi v več drugih deželah se nij zidalo šolskih poslopij, ki so bila uže namenjena.

Dr. Schaffer je proti predlogu poslanca Kluna; on meni, da zidanje narazen bi napravilo še več stroškov in bi bilo potem še menj upanja, da bi se kedaj uže začelo.

Pri glasovanji se sprejme predlog dr. Schafferjev, Klunov pa ostane v manjšini.

V specijalnej debati stavi pri stroških za šolski okraj Kočevje poslanec Dollhof predlog, naj bi se plača tretjega učitelja na normalni kočevskeji povišala od 400 na 500 gl., a četrtega od 400 na 450 gl.

(Konec prih.)

Iz Bosne in Hercegovine.

Tudi Zvornik je uže od naših zaseden. Od 4. armadnega zbora je prišel telegram. Dne 27. sept. je rezervni polk št. 23 kot prva straža 31. divizije v Zvornik vmarširal in to mesto zasedel. Dne 28. sept. sta štab četrtega armadnega zbora, potem 31. divizija tja prišla. Deputacija veljavnih prebivalcev mestnih je sprejela poveljnika kora pri vходу v kraj; v mestu samem je kajmakam izrekel udanije. Ob 1. uri se je cesarska zastava v trdnjavi nateknila. Najdenih je bilo 44 kanonov in mnogo municije. Razoroženje se je zvršilo.

Iz Broda se 29. m. m. telegrafira: Neugodno vreme zadnjih dnij in deževje je prouzročilo, da cesta v bosenskej dolini skoro nij za rabo. Na tisoče vóz tiči v blatu, ter se jih ne more dalje spraviti. Delo na cestah in železnicah moralo je prenehati radi deževja. Sicer pa to delo od tukaj do Dobojja dobro napreduje. Doslej se je pri gradnji ceste 1500 mož potrebovalo. Na več krajih se bode delo radi nujnejšega dovršenja in nasipanja ob jednem pričelo. Železnica je premerjena do Dobojja in povprečno zaznamovana, ter se bode s spodnjim zidanjem uže pričelo. Akopram se društvu jako truditi, je vendar odvisno hitro dovršenje dela od vremena. Denes je nehalo deževati.

Kulturno-historične črtice iz Bosne.

Iz Sarajeva 21. sept. [Izv. dop.]

(Dalje.)

Možje in žene, fantje in devojke so se zbiralí pred taborom. Radovedni smo jih gledali, kajti iznenadila nas je njihova postava in zunanost. Možje nas nijso kakor Turki po konci in potuhneno z nezaupljivim in togotnim očesom pogledovali, temveč radost in veselje je sijalo iz njihovega obličja in bistrih očí, ter pozdravljali so nas odkritosrčno smehljaje se. — Postave so lepe in velike; lice zlo ogorelo ter možato in zdravo; — pod nosom črne brke in brada obrta. — Ženske nijso kakor Turkinje v svoje haljine zavite, na tihem nas opazovale, temveč v svojo narodno obleko oblečene so nas veselo in radostno pozdravljale. Posebno nas je mladež iznenadila, kajti odkar smo domovino zapustili ter meje avstrijske prekoračili, nijsmo gledali lepega in zalega otročjega obličja. Tukaj je bila prvíkrat videti zdrava, lepo zraščena in snažno oblečena mladina, in sicer mladina, ki tudi tukaj uživa dobrote šolskega poduka, ki bistri um in jim blaži srce. Iz vseh lic se je brala neka inteligentnost in vzvišenost, ki na prvi pogled razločuje kristijana od mohamedanca. Tak prizor je bil prijeten našim očem in blažljiv našemu srcu.

Nikdo se s prva nij upal stopiti črez črto, ki je mejila naš tabor, posebno devojke ne, ali slednjič se marsikateri fantek ohrabri in pride k našim vojakom, ali ne s praznimi rokami, temveč s sadjem, kuhanim „krompirjem v oblicah“ itd. Ko so videli, da se naši vojaki ne sramujejo od njih kaj v dar vzeti, temveč, da še v jeziku jim razumljivem po-

izpusti iz hiše, niti moškega, niti ženske. Vhod v hišo dovolilo se je pak le malo osobam, a mej temi je bil don Olinda, šef policajev, in več oboroženih policistov. Jeden teh je bil ranjen, ter so ga zato soboj vzeli, ker so znali, da bodo tu zdravnika našli.

„Sennora!“ reče kapiten Olinda, ko je vstopil v hišo in se površno ozrl, „jako žal mi je, da vas moram tako pozno v noči na takov način vznemirjati; a nujni vzrok mojega pohoda more me vam opravičiti. Bežeči pirat, ki ga iščemo in nam je v zalivu ušel, skril se je baje v tej hiši, — zapazili sti ga dve osobi, in zato moramo vaše hišo popolnem preiskati; idite mej tem mirno v svojo sobo; da se ne bode vašemu imetju nič žalega storilo, porok sem vam s svojim celim premoženjem. — Oh, doktor, — kako je z našim bolnikom, — bojim se — ubogi Edoardo!“ vsklikne trpko, ko je videl, da je zdravnik žalostno z glavo zmajal. „Je-li mrtev? — ha,

pri Bogu svetem, mera tega zločinca je uže prepolna, in skrajni čas je, da poravnamo z njim račun!“

Stara gospa je mej tem vstala in stopila k dverim pri stopnjicah, in tesno utripalo jej je srce v prsih, ker zgoraj slišala je govorjenje, a predrzní mož še nij ubegnil. Sveta božja pomočnica, ako ga v njenej hiši ugrabijo! S strašnimi čuti omahuje gori po stopnjicah.

„Gospoda,“ nagovori zdaj kapiten vojne ladije mestne stražnike, stoječe odkrite tik njega, — „ste-li uverjeni, da pirat ne more iz te hiše, da bi ga vaši psi ne videli in prijeli?“

„Vse ceste so popolnem zastavljene, sennor,“ odgovori mu jeden izmej njih; „v vsih sosednjih hišah, na vseh dvoriščih stojijo moji ljudje in množica prostovoljcev, katere je privabila velika plača, ki ste jo obljubili onemu, kdor bode zločinca ujel. Ako ne zna frčati, ali kakor maček od strehe do strehe skakati,

potem ga moramo ujeti, — a kaj je to-le?“ — Pri teh besedah pokaže na tla s prstom, kjer se je še moker sled določno videl.

„Caramba!“ vsklikne kapiten, — „na sledu smo, — ne, — sled kaže proti stopnjicam. — to je kapalo od mokre obleke nesrečnega ranjenca, katerega so sem prenesli.“

„Kaj pak ta-le sklenica?“ reče policist, ki je z očmi po sobi iskal, in kateri je zapazil na mizi stoječo, skoraj izpraznjeno sklenico z odbitim vratom, ki je zraven na tleh ležal. „Nekdo si je tu v hudej naglici vina natočil, — mnogo ga je tu polil, in v kozarci je še jedna črepinja, — to je jako sumljivo!“

„Prav imate!“ pravi don Olinda, hitro zraven stopivši, — „zdaj nam ne more več ubegniti.“

„Tukaj so mokre moške stopinje,“ zakliče drug stražnik, ki je mej tem natančneje prostor preiskaval, — „ranjenec pa nij mogel več

vprašujejo, ali je kaj sadja, jajc, mleka, kruha na prodaj, postanejo vsi hrabri in začenjajo našim ljudem potrebnih rečij donášati. Kristijanjanje so veliko sadja mej vojake zastoni razdelili; marsikateri vojak je tudi brez novcev prišel do lepega kosa kruha. V kratkem je bilo živahno trženje v taboru. Celo dve primitivni kavani sti se ustanovili.

Slovenci so mnogo z ljudmi občevali; v kratkem se jim je kraj kakor ljudje priljubili, kajti ves čas svojega bivanja v Bosni še nismo našli tako gostoljubnih ljudi, kakor so kristijanjanje v Fojnici. Ta njihova gostoljubnost in lepa zunanost, ki svedoči bister um in blago srce, sta zares gotovo znamenja, da so tukaj uže davno kristijanjanje doma, in iz vsega se dobro razvidi, koliko zamore šolska odgoja in krščanski poduk.

V Fojnici uže od davnih časov kristijanjanje živé. Kedaj se je župnija (parochia) v Fojnici ustanovila, se ne zna. „Schematismus almae missionariae provinciae Bosnae argentinae ordinis fratre minorum observantium pro anno MDCCCLXXVII“ nam p. 36 samo pove, da „parochia ab immemorabili extitit“. Zdaj je fojnički okraj zelo razširjen. Sredotočje njegovo je mesto Fojnica s frančiškanskim samostanom. V Fojnici se nahaja po šematizmu 199 katoliških rodbin in 813 duš. Poddružnic je vseh v tem okraji četiri in dvajset. Največje so selo Bistrica, Gvozjdani, Tiešilo in Ostružnica. Cerkvi sti v celem okraji samo dve, in sicer frančiškanska cerkev v mestu samem, in cerkev v Ostružnici. V celem okraji je z mestom vred 463 katoliških rodbin in 2246 duš. Zraven katolikov pa v mestu in po selih še mnogo mohamedancev živi; pravoslavni Grkov se v tem okraji ne nahaja.

Duša, ter oživljajoči in vzdržavaoči element vsem tukajšnjim kristijanom so bratje frančiškanje.

V Fojnici so se frančiškanje naj poprej naselili. Tukajšni samostan je mej vsemi bosanskimi samostani najstarejši. Od 33 prej v Bosni se nahajajočih samostanov so še samo trije ostali, in sicer v Fojnici, v Kreševu in Sutiski (ali Sudinski). Novih samostanov se nahaja pet, in sicer: Gučja gora, Livno, Toliš, kjer je najlepša cerkev v celem Bosni, Banja-Luka in Plehan.

Kedaj se je samostan v Fojnici utemeljil, se ne vé za gotovo; frančiškanje sami trdijo, da pred petimi sto leti. Šematizem pa pag.

hoditi, mora —“ Glasen vsklik od zgorej premočil ga je tu.

„Tam-le je!“ kriči Olinda, „opozorite ljudstvo okolo hiše, in zdaj na pomoč!“ In mej tem, ko je jeden k dverim skočil in zapil, da so beguna zasledili, hiteli so drugi, prvi don Olinda s pištolo v roci, po stopnjicah navzgor na ono stran, od koder se jim je glasno na pomoč klicanje Manuelino razlegalo in jim pot kazalo.

„Veliko srečo pri lovu!“ reče ranjeni mestni stražnik, katerega je ravno zdravnik obvezaval, in je od bolečin se zobmi škripal, — „to nij človek, to je zver, ris! — če je kdo imel kedaj lasso uže tako tesno zadrgneno okolo vratu, kakor jo je ta imel, sem zmirom mislil, da nam ne more več uiti, ta je pak prerezal žilav remen tako, kakor bi jaz nit prerezal, in predno sem se mu mogel izmakniti, sem dobil uže nož mej rebra — malo bolj na desno, pa bi bilo z menej pri kraji.“

(Dalje prih.)

34 piše: „epocha primevae foundationis hujus Conventus liquido erui nequit.“

Pred Turki so frančiškanje tukaj kakor sploh v Bosni neizmerno veliko prestali. Razen treh goraj omenjenih samostanov so se vsi samostani požgali in razdrli. Tudi fojnički samostan nij odšel turškemu vandalizmu. Požgal ga je prvokrat kristijanski sovražnik leta 1524; ali krščanska ljubezen in radodarnost ga je hitro iz pepela v novo življenje vzbudila. Ako je tudi fojnički samostan v poznejših letih še šestokrat nesreča po ognji, nevernikih in lopovih obiskala, se vendar nij zamogel iz zemeljskega površja pomesti, temveč vselej se je zopet po prestanej nesreči začel povzdigovati; v novejšem časi se je leta 1830 poobnovil in sezidal. Leta 1863 se je začel v večjem slogu in obsežku staviti, ali še zdaj nij celó dovršen, tako da še dan denes končno sezidanje samostana in dovršenje cerkve boljših, ter ugodnejših časov pričakuje. Ta samostan si je več privilegij pridobil; tako mu na pr. nij potreba nobenega davka plačevati, če tudi nekaj zemljišča poseduje. Zemljišče, ki ga ima, pa nikakor ne zadostuje njegovim vsakdanjim potrebam. Zato dobiva od svojega krščanskega ljudstva, od svojih župnij in podružnic potrebnih rečij. Potrebe tukajšnjih samostanov so precej velike. Fojnički samostan ima za vsem z družino vred 54 oseb vsaki dan preživiti. Vsak stari samostan in tako tudi fojnički ima namreč šestrazredno gimnazijo, ki je po naših starih avstrijskih gimnazijah urejena. V njih si frančiškanje sami izreajo svoje naslednike in jih tudi preživijo. Zdaj imajo šest gimnazijcev in pet novincev. Lansko leto je bilo v Fojnici 16 frančiškanov in 11 novincev. V gimnazijski poduk in odrejo se jemljó sploh fantje, ki se v domačej normalnej šoli odlikujejo. —

Tako dobiva ljudstvo svoje sinove za duhovne, kar je gledó udanosti in zaupanja ljudstva do svojih dušnih pastirjev velike važnosti. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. oktobra.

Kakor oficijozna „Montagsrevue“ poroča, snide se **državni zbor** uže 17. oktobra. Do tačas bodo torej tudi deželni zbori morali svoje delovanje končati, kar jim bode težko. — Mej prvimi posli državnega in ogerskega zbora bodo volitve delegacij, ki bodo potem sklepale o novem kreditu za okupacijo Bosne.

Dopolnjenje našega cislejtanskega **ministra** se zdaj nij zgodilo se, a listi menijo, da zdaj po vrnitvi cesarjevej iz Tirolskega se bode. Nekateri imenujejo Taaffeja. Govori se, da bode tudi Unger odstopil.

Magjarski listi pišejo na dalje prav uporno. „Pester Lloyd“ pravi: Dunajski krogi naj ne bodo ošabni, sicer bodo take reči doživeli, o katerih se jim ne sanja. — Bog vé, če se je tega žuganja res bati, ali ka-li.

Vnanje države.

Iz **Londona** se poroča: „Times“ ima iz Kalkute telegram 29. t. m.: Priprave za vojko proti Afganistanu se nadaljujejo. O tem, koliko ima Šir Ali vojakov, nij nič natančnega znano. Težavnost za rešenje vprašanja pa leži v tem, da bodo morda sosednji rodovi Angležem sovražni, kateri morejo lahko 100.000 vojnikov postaviti na noge. Indijska vlada se ne vrne v Kalkuto nazaj, temuč se preseli v Lehore, kjer se dela vojaški tabor. To kaže, kakor da bi podkralj ne upal ohranjenja miru. General Chamberlain je v Simlo prišel. Dva ruska oficirja sta še v Kabulu, a govori se, da je Abramov uže vrnil se v glavni stan Kaufmanov.

Franoski minister za javne zidave Freycinet je v Bordeaux govoril: Vse me spominja na strašno vojsko, ki smo jo vojevali; vse me spominja na junaško borbo; sicer uspeha nismo imeli, ali jaz menim, da nemamo žalovati za ono vstrajnost in požrtvovalnost, ki jo je tačas Francija pokazala. S tem si je spoštovanje sveta zopet pridobila, katero je bila izgubila v neumno začetej vojni. Očitelo se nam je, da smo upor predolgo podaljšali, denar in kri Francije trosili. Jaz pa mislim, da na moralnem polji nij nobena žrtev prevelika. Če se je republika utrdila, je se zato, kar je njena zibel stala v brambi dežele.

Dopisi.

Iz **Ljubljane** 29. sept. [Izv. dop.]

Deželni uradniki so prišli tedaj zopet s prošnjo pred deželni zbor, in sicer prosijo za plače, kakor jih imajo državni uradniki. Prošnje deželnih uradnikov za povikšanje plač niso nič nenavadnega, kajti kar deželni uradi obstoje, slišimo vsako leto v deželnem zboru debatirati o peticiji deželnih uradnikov. Ko je pred nekaj leti jeden poslanec rekel, naj se jim vendar plače povikšajo, da bomo potem vsaj jedenkrat mir imeli, odgovoril je g. Dežman, da se gospodje poslanci jako motijo, ka bodo s tem deželne uradnike zadovoljili, kajti deželni uradnik nij nikdar zadovoljen, in nikdar ne bó, in ako bi jih tudi še tako dobro plačali, nadlegovali nas bodo še zmirom. Uže lani jih je g. dr. Zarnik dobro premlatil, in posebno pojasnil, kakošni so ti deželni uradniki. Kakošni značaji se nahajajo mej njimi, to smo kmalu potem tudi videli, ko so romali v Litijo. Kažejo ti deželni uradniki zmirom na državne uradnike. No pogledimo vendar državne uradnike, n. pr. finančno računovodstvo, na katero se uradniki deželnega računovodstva tako radi pozivljejo. Pri finančnem računovodstvu mora vsak uradnik maturo imeti, in le z dovoljenjem ministerstva sme se to prezreti; najmenj pa mora vsak gimnazijo dovršiti. Kako je pa pri deželnih uradnikih. Le malo jih je, ki imajo študije, nekateri še gimnazije videli niso, zato so pa tudi nekateri le malo izobraženi, in kjer manjka omike, tam se nahajajo tudi take lastnosti, kakoršne žalibog pri večini deželnih uradnikov niso nenavadne. To je res, da 500 gld. ali 600 gld. na leto, to je v mestu jako malo, ali bolje rečeno, premalo, to nij plača za uradnika. A mi smo popolnem preverjeni, da nij jednega deželnega urada, v katerem ne bi tretjina uradnikov bila preveč; to nam deželni uradniki vsak dan sami dokažejo, kajti nekatere povsodi lahko vidimo, le tam ne, kjer bi imeli biti. Da se pa zmožnejšim, izobraženejšim in večšim izmed deželnih uradnikov zares slaba plača povikša, brez da bi dežela zaradi tega zdatno trpela, naj se najmenj tretjina odpusti, in naj se ostalim potem boljše plače odmerijo, a potem naj pa tudi delajo, in še jedenkrat rečemo, delajo naj.

Iz **Ljubljane** 30. sept. [Izv. dop.]

(Pomočno obrtnijsko društvo ljubljansko (aushilfskasserverein) pred c. kr. upravnim sodiščem na Dunaji.) Pred c. kr. upravnim sodiščem (verwaltungsgerichtshof) na Dunaji, je ugovarjalo ljubljansko pomočno društvo, registrovana zadruga z omejenim poroštvom, katerej predsednik je mestni odbornik g. Horak, proti ukazu c. kr. finančnega vodstva za Kranjsko, da bi društvo moralo plačevati pridobinski (gewerbe) in dohodninski davek (einkommensteuer.) Pomočno obrtnijsko društvo je zastopal ljubljanski ad-

vokat dr. Moše. Predsedoval je c. kr. uprav-
nemu sodišču njega predsednik dr. baron
Fielinger, kot votanti so bili navzočni udje
c. kr. upravnega sodišča gg. dvorni svetovalec
Ott, dr. Postl, vitez Strangfeld in vitez Škul-
ski in kot zapisnikar dvorni tajnik dr. baron
Budvinski. O tej obravnavi so poročali dunaj-
ski, listi in za njim i ljubljanski nemški, samo
o za pomočno družbo neugodnej razsodbi uprav-
nega sodišča, da je nje ugovor zoper plače-
vanje pridobninskega davka odbil, ne pa da
je sodišče ugovor družbe proti razsodbi c. kr.
finančnega vodstva za kranjsko ušlišalo in raz-
sodbo finančnega vodstva zavrglo. Druga raz-
sodba je mnogo večje važnosti za pomočno
obrtijsko društvo, kar se plačevanja davkov
tiče, kot prvo, kajti obrtnijskega davka bode
društvo plačevalo na leto direktnih 31 gold.
75 kr., a pridobninskega davka bi bilo imelo
društvo uže zdaj za leta 1874, 1875 i 1876
plačati nad 1603 gold. 36 kr. Razlogi te in-
teresančne razsodbe, katera bode zanimala vse
okrajne hranilnice in obrtnijske pomočne dru-
žbe so sledeči. Po prejšnji razsodbi upravnega
sodišča, da ima plačevati obrtnijsko društvo v
Ljubljani pridobninski davek, ima ono plače-
vati tudi dohodninski davek, in bilo bi ono po
ces. patentu o dohodninskem davku od 29. ok-
tobra 1849, kakor so isto tudi davkarski uradi
storili, uvrstiti v prvi red dohodninskega davka.

Ko pa se je dohodnina določevala na pod-
lagi davkov, katere družba plačuje, niso sto-
rili davkarski uradi družega, nego da so stavili
davkoplačajočemu društvu na razpolaganje, ali
da predloži zapisnik vseh trgovcem in obrtni-
kom danih posojil, in izkaz, koliko je vsak pla-
čal obrestij, ali pa da društvo predloži davkar-
skim uradom svoje kupčijske knjige, da se
bode mogoče osvedočiti, ali je resnica, da vsi
pod tem imenom društvu prihajajoči dohodki so
tudi v istini taki, kajti drugače ne bi bilo
mogoče razložiti obrestij od tistega premože-
nja, o katerega mora družba davek plačevati.
Ta izločitev se je faktično pri določitvi dohod-
ninskega davka za l. 1874, 1875 i 1876 opu-
stila in sicer zaradi tega, ker obrtnijsko po-
močno društvo nij ustreglo omenjenemu ukazu
davkarskih uradov. Upravno sodišče pa je iz
tega razvidilo, da je tako administrativno rav-
nanje jako pomanjkljivo (mangelhaft) in
da ne ustreza vodilom (direktivam), katere ve-
ljuje za dohodninski davek.

Obrtno pomočno društvo, katero ima po
svojih pravilih le pravico dajati svojim dru-
žabnikom posojila, predložilo je zraven popolno
postavno napravljenih izkazov in letnih račun-
skih sklepov tudi po posameznih oddelkih v
katere spada nje knjigovodstvo izkaze dohod-
kov in stroškov. Tudi je društvo predložilo po
osebah sestavljeni izkaz istih posojil svojim
družtvenikom, katera ne spadajo po pridob-
ninski davek, tedaj tudi nemajo pravice ute-
meljene v §. 23 c. patenta o dohodninskem
davku, da bi se jim 5 % davka odtegnilo.
Upravno sodišče nij moglo pritrditi in za
opravičeno smatrati še dalje idočo zahtevanje
davkarskih uradov na Kranjskem, da bi se
posamežno navedlo, koliko je obrestij od po-
sojil, katera so temu ali onemu obrtniku ali
trgovcu dali, kajti davkarski uradi niso sto-
rili vseh potov in se poslužili vseh sredstev,
katere postava velevala, da bi bili zvedeli sebi
baje potrebne številke, in bi bili tudi prav-
lehko po dokazilih, katere je pomočno obrtno
pomočno društvo predložilo aritmetično na

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

tanko izračunili, kar in koliko je njim bilo
treba. Upravno sodišče na dalje tudi pogreša
da bi se bili davkarski uradi vladali po § 25
c. patenta o dohodninskem davku, kateri do-
loča izrečno, da kadar se pregledujejo izkazi
(Bekentnisse) ako je kaj dvomljivega, se ima
zaslišati dotični davkoplačevalec, v tem slu-
čaju g. Horak, in da se zadnjemu imajo nazna-
niti vse najdene dvomljivosti, kar je c. kr. lo-
kalna davkarska komisija ljubljanska vse
opustila.

Zahtevanje davkarskih uradov, da bi po-
močno obrtno društvo imelo predložiti svoje
kupčijske knjige, se zaradi tega odbije, ker
bi to motilo poslovanje društva katero pred-
laga popolnem redne izkaze; tudi se ne more
zaradi tega dopuščati, ker nijeden onih slu-
čajev, katere določuje §. 19 in §. 20 izvrše-
valnega spisa od 11. januarja 1850 l. drž. zak.
št. 10 nij naznačen, na podlagi katerega bi se
moglo zahtevati, da društvo knjige izroči.

Pri takem določenem pomanjkljivem
ravnanju od strani davkarskih uradov na
Kranjskem, primorano je c. k. upravno sodišče
na podlagi §. 6 postave od 22. oktobra 1875
drž. zakonik šte. 36 ex 1876 izreči, da nema
ukaz finančnega vodstva za kranjsko v zadevi
plačevanja dohodninskega davka od strani obrtne
pomočne družbe v Ljubljani pravoveljavnosti.

Obrtno pomočno društvo je moralo se
proti ukazom c. k. finančnega vodstva za kranj-
sko pri upravnem sodišču pritožiti, kajti enako
društvo v Celovci, katero ima mnogo več
prometa, je imelo plačati, ukazano od c. kr.
koroškega finančnega vodstva za l. 1875 le
102 gld. 94 kr. dohodninskega davka. Nasproti
temu pa je c. k. finančno vodstvo za Kranjsko
od pomočne obrtne družbe v Ljubljani, katera
ima jako mnogo menj prometa ko celovska
zahtevalo za leto 549 gld. 25 kr. dohodni-
skega davka. Za l. 1876 plačala je celovska
obrtna družba 136 gld. 49 kr., a od ljublj-
ske zahtevalo se je 564 gld. 86 kr. i. t. d. Naj
končno povemo še za ilustracijo kako različna
je mera, da plačuje „spar und vorschusscon
sortium des l. allg. beamtenvereins“ v Ljub-
ljani, kateri ima jako velik promet, kar do-
kazujejo izkazi v uradni „Lab. Zeitung“, le
4 gld. 20 kr., reci štiri goldinarje 20 kr. pri-
dobninskega le 8 gld. 71½ kr., reci osem
goldinarjev 71½ kr. dohodninskega davka.

Razsodba ta naj bode vsem društvom
naznani, da društvo ne bode nehalo, nego
da bode i nadalje v pomoč obrtnikov krepko
delovalo.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) je imel
včeraj VI. sejo. Navratil in tovarisi so iz-
ročili vladi interpelacijo, zakaj in kako se je
ustavila preiskava o kupovanju glasov pri Ho-
čevarjeve volitvi. Potem so se reševali razni
predlogi odsekov. Seja je trajala zopet od 10.
do blizu treh popoldne. Natančnejše poročilo
prinesemo v prihodnjih listih.

— (Iz Karlovca) javljajo, da je tudi
tamošnje hranilnico zadela velika kata-
strofa, ki jo bode uničila. Vodja njen, Karel
Pustjo je goljufal za 290.000 gold. in je
pobegnil.

— (Razdeljevanje podpornine
ubogim rodbinam v boj poklicanih
reservnikov.) V minolem te. nu pričel je
deželni obor nabrati denar rodbinam rezervni-
kov na Kranjskem razdeljevati. Takih rodbin

bilo je doslej naznanjenih 487; izmed teh se
je zdaj dala podpora 349, kateri bodo dobi-
vali podporo 1 gld. 50 kr. do 10 gld. za zdaj
6 mesecev. Oziralo se je pri določenju, koliko
časa bodo rodbine dobivale podporo na zbrano
svoto milodarov, pri razdeljevanju oziralo se
je pa na one rodbine, katere imajo le malo
ali nič posestva, na število zapuščenih otrok,
bolehnost, dela nezmožne stariše in druge te-
žeče odnošaje. Prvi mesečni obrok podpornine
odposlal se je uže c. kr. okr. glavarstvom, in
sicer v Postojni za 26 rodbin 93 gld. v Ko-
čevji za 31 rodb. 126 gld. v Krškem za 32
rodbin 107 gold., v Kranji za 26 rodbin
91 gold. 50 kr., v okolici ljubljanskej za
58 rodb. 216 gld., v Litiji za 42 rodb. 113 gld.
v Logatci za 30 rodb. 125 gld. 50 kr., v Ra-
dovljici za 19 rodb. 57 gld., v Novem mestu
za 25 rodb. 87 gld. 50 kr., v Kameniku za
23 rodb. 104 gld. 50 kr., v Črnomlju za 9
rodb. 27 gld.; potem mestnemu magistratu v
Ljubljani za 28 rodbin 105 gld. Skupaj 1253 gld.
Ostalo je še 667 gld. kateri se bodo mej druge
rodbine razdelili, ki se bodo še oglasile in za
katere se bode zvedelo, kakor tudi one milo-
dari, ki se bodo še le nabirali.

Tuji.

30. septembra:

Evropa: Sareilly iz Dunaja. — Steinlin z dru-
žino iz Vevč.

Pri Slonu: pl. Steinblüchel iz Trsta. — Bar-
Taufere iz Dolenjskega. — Kavčič iz Celovca. —
Jelinek iz Kranja. — Dolinar iz Dunaja. — Schleimer
iz Kočevja. — Ulec iz Radovljice. — Freitz iz Ko-
čevja. — Polak iz Tržiča.

Pri Malicem: Jančigar iz Starega trga. — Dr.
Biederman iz Gradca. — Schapel iz Dunaja. — Gom-
baš iz Trsta. — Presburger iz Dunaja. — Doneli iz
Trsta. — Schutz iz Gradca. — Flegler iz Trsta.

Pri bavarskem dvoru: Kripner iz Dunaja.
— Schmith iz Trebiža.

Dunajska borza 1. oktobra.

(Izvršno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61 gld.	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	80	"
Zlata renta . . .	71	95	"
1860 drž. posojilo . . .	111	20	"
Akcije narodne banke . . .	796	—	"
Kreditne akcije . . .	232	30	"
London . . .	116	45	"
Napol . . .	9	33½	"
C. kr. cekini . . .	5	50	"
Srebro . . .	99	90	"
Državne marke . . .	57	60	"

Marke Wir empfehlen geschätzt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollerergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj.
Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—80)

Prodaja vinskih trt in sadnega drevja.

Na deželnej kranjskej vino-sadjerejskej šoli
na Slapu pri Vipavi, se more bilfe, kakor tudi
kovči — prve od 12 do 16, druge od 3 do 4 gol-
dinarje tisoč — najfinjših vinskih trtnih
sort, kakor tudi visoko, pol in nisko debelnato
drevje najplemenitejših sadnih plemen —
drevesce od 20 do 40 kr. dobiti.

Cenike razpošilja na zahtevanje gratis in franko

(318—2)

vodstvo šole.

Več krojaških pomočnikov,

kateri želijo delo za celo leto, dobi pri meni poslo-
vanje. Ponudbe pismeno.

Stefan Desančič

v Sisku.

(321—2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“